

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนเห็นว่า การที่นักนิติศาสตร์ได้ศึกษาเรื่องสัญญาากอนสมรสแตกต่างกันออกไปตลอดจนคำพิพากษาศาลฎีกากวีนิจนัยขัดแย้งกัน เนื่องจากบทบัญญัติในเรื่องสัญญาากอนสมรสของเรายังไม่รัดกุมเพียงพอ และอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คู่สมรสไม่นิยมทำสัญญาากอนสมรส เพราะไม่แน่ใจว่าสัญญาากอนสมรสที่ทำไปนั้นจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งพอจะสรุปข้อบกพร่องพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุง ได้ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ประการแรก เรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาากอนสมรส ผู้เขียนเห็นว่า มาตรา ๑๔๕๕ ได้บัญญัติไว้อย่างกว้าง ๆ ทำให้ความเห็นของนักนิติศาสตร์แบ่งออกเป็นหลายฝ่าย ถึงแม้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แท้จริงแล้วต้องการที่จะให้ทำสัญญาากอนสมรสได้เฉพาะในกรณีที่อยู่อาศัยให้ทำได้เท่านั้น^๑ ดังนั้นเพื่อให้ปัญหานี้หมดไป ผู้เขียนเห็นว่าอาจแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา ๑๔๕๕ โดยระบุให้ชัดเจนว่าในกรณีที่อยู่อาศัยให้ทำได้ เหมือนกับกฎหมายฝรั่งเศส สวิส จีน ฯลฯ คือว่าที่จะปล่อยให้คู่สมรสทำสัญญาากอนสมรสกันไปก่อน และปล่อยให้เป็นที่ของศาลที่จะเป็นผู้วินิจฉัยว่า สัญญาากอนสมรสฉบับใดขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ ในกรณีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้น โดยอาจจะแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา ๑๔๕๕ เสียใหม่ว่า

"ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้ เว้นแต่ในกรณีตามมาตรา ๑๔๖๔ (๑) มาตรา ๑๔๖๕ มาตรา ๑๔๖๖ และมาตรา ๑๔๗๓ วรรคแรก คู่สมรสอาจทำสัญญาากอนสมรสบังคับ เป็นอย่างอื่นตามที่บัญญัติในมาตรานั้น ๆ ได้"

^๑โปรดพิจารณารายละเอียดในบทที่ ๒ หน้า ๕๓ - ๕๔

๒. ประการที่ ๒ เนื่องจากกฎหมายไค้บัญญัติแยกอำนาจจัดการ อำนาจ
 จำหน่าย และอำนาจฟ้องคดีเกี่ยวกับสินบริคณห์ ออกไว้เป็นคนละส่วนต่างหากจากกัน
 ทำให้เกิดการตีความแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะในกรณีทีผู้สมรสทำสัญญาก่อนสมรส
 โดยระบุแต่เพียงว่า ให้ภริยาเป็นผู้มีอำนาจจัดการสินบริคณห์ ทำให้เกิดปัญหาว่าภริยา
 จะมีอำนาจจำหน่าย และฟ้องคดีเกี่ยวกับสินบริคณห์ได้หรือไม่ เมื่อพิจารณาจาก
 เจตนารมย์ของกฎหมายแล้วเห็นว่าอำนาจจัดการ ย่อมรวมถึงอำนาจจำหน่ายและ
 ฟ้องคดีเกี่ยวกับสินบริคณห์ด้วย แต่ที่บัญญัติแยกกันไว้ก็เนื่องจากเหตุผลคั้งทีได้กล่าวมา
 แล้วข้างต้น^๒ ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเช่นนี้ ผู้เขียนเห็นว่าอาจจะเพิ่มบทบัญญัติ
 นิยามคำว่า "อำนาจจัดการสินบริคณห์" ไว้ โดยอาจให้คานิยามว่า "อำนาจจัดการ
 สินบริคณห์นั้น รวมถึงอำนาจจำหน่ายและฟ้องคดีเกี่ยวกับสินบริคณห์ด้วย"

๓. ประการที่สาม ผู้เขียนเห็นว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๑๔๕๕ วรรค ๑
 ทีบัญญัติว่า "ขอความไค้ในสัญญาก่อนสมรสไม่มีผลเกียวถึงบุคคลภายนอกผู้ทำการโดย
 สุจริต" เป็นบทบัญญัติทีคุ้มครองบุคคลภายนอกมากเกินไป เพราะบทบัญญัติเช่นนี้อาจ
 ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้สมรสไค้มาก^๓ ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรจะให้มีการ
 จดทะเบียนสัญญาก่อนสมรส โดยถือว้าเป็นแบบ เช่นเดียวกับกฎหมายฝรั่งเศส โดย
 อาจจะแก้ไขบทบัญญัติมาตรา ๑๔๕๕ วรรค ๑ เสียใหม่ว้า "สัญญาก่อนสมรสเป็นโมฆะ
 ถ้ามิไค้จดทะเบียนขอตกลงกันเป็นสัญญาก่อนสมรสนั้นไว้ในทะเบียนพร้อมกับการจดทะเบียน
 สมรส หรือมิไค้แนบสัญญาก่อนสมรสไว้ท้ายทะเบียนสมรส และไค้จดไว้ในทะเบียนสมรส
 พร้อมกับการจดทะเบียนสมรสว้าไค้มีสัญญาแนบไว้" เมื่อมีการจดทะเบียนสัญญาก่อนสมรส
 แล้ว ปัญหาเรื่องการคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตก็ควรตัดออกไป
 เพราะสัญญาก่อนสมรสคั้งกล่าวยอมมีฐานะ เป็นเอกสารมหาชน แต่เพื่อทีจะคุ้มครอง
 ผลประโยชน์ของบุคคลภายนอกให้มั่นคงยิ่งขึ้น จึงควรจัดคั้งหน่วยทะเบียนกลาง โดยให้

^๒ โปรดพิจารณารายละเอียดในบทที่ ๒ หน้า ๑๐๘ - ๑๑๘

^๓ โปรดพิจารณารายละเอียดในบทที่ ๔ หน้า ๑๖๘

เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสและการจดทะเบียนสัญญา婚前สมรส ซึ่งจะช่วยให้บุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบได้ ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็จะหมดไป

ซึ่งเมื่อแก้บทบัญญัติมาตรา ๑๔๕๕ วรรค ๑ แล้ว ก็ต้องแก้บทบัญญัติในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสัญญา婚前สมรสภายหลังการสมรส ตามมาตรา ๑๔๕๕ วรรค ๒ ด้วย เพื่อจะได้อรรถคล้องกับบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น โดยอาจจะบัญญัติว่า "เมื่อสมรสแล้ว จะเปลี่ยนแปลงสัญญา婚前สมรสนั้นไม่ได้ นอกจากจะได้รับการอนุญาตจากศาลในกรณีการอุปถัมภ์

การเปลี่ยนแปลงตามคำสั่งหรือคำพิพากษา มีผลแต่เวลาที่คำสั่งหรือคำพิพากษาดังที่สุด แต่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้อรรถจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนั้นแล้ว"

นอกจากนี้ผู้เขียนยังใคร่ขอเสนอแนะอีก ๒ ประการ คือ

ก. ศาลที่จะเป็นผู้อนุญาตให้มีการเปลี่ยนแปลงสัญญา婚前สมรสนั้นควรจะเป็นศาลครอบครัว (Family Court) โดยเอาแบบอย่างศาลครอบครัวในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน ฝรั่งเศส ทั้งนี้เพราะเหตุว่า การให้ศาลยุติธรรมทั่วไป เป็นผู้พิจารณาคดีเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวย่อมไม่สะดวกและถูกต้อง เพราะเหตุว่าคดีเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวเป็นคดีที่ยุ่งยากและละเอียดอ่อน จึงควรให้ผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นผู้พิจารณา และวิธีพิจารณาคดีของศาลครอบครัวควรจะมีลักษณะเช่นเดียวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลคดีเด็กและเยาวชน

ข. เพื่อความสะดวกในการติดต่อธุรกิจตลอดจนกระทำการนิติกรรมต่าง ๆ บัณฑิตประจำตัวประชาชนจึงไม่ควรระบุแต่สถานะทางครอบครัวของชายหญิงว่าเป็นโสดหรือสมรสแล้วเท่านั้น แต่ควรระบุด้วยว่ามีการจดทะเบียนสมรสเมื่อใด มีสัญญา婚前สมรสหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกและความมั่นใจแก่บุคคลภายนอกในการติดต่อธุรกิจและทำการนิติกรรมกับคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ปัญหาการทำการนิติกรรมต่าง ๆ โดยไม่มีอำนาจก็จะหมดไป โดยเฉพาะในการทำการนิติกรรมสำคัญ ๆ เจ้าหน้าที่ผู้จดทะเบียนก็มักจะเรียกบัณฑิตประจำตัวประชาชนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในตัวบุคคลอยู่แล้ว